

Temat: Wielokulturowość – tolerancja i konflikt.

Na podstawie podręcznika: Historia i społeczeństwo: Swojskość i obcość, Marcin Markowicz, Olga Pytlińska, Agata Wyroda, wydawnictwo WSiP

Początkowo, w epoce wczesnonowożytnej, słowo tolerancja oznaczało poszanowanie dla wyznawców innych religii. Z czasem zakres tego pojęcia ulegał poszerzeniu. Zaczęto odnosić je także do poglądów politycznych, różnic kulturowych, narodowych lub rasowych czy wreszcie orientacji seksualnych. We współczesnych demokratycznych państwach gwarancje tolerancji – dotyczące różnych sfer ludzkiego życia - są zwykle sankcjonowane przez konstytucje oraz akty prawne niższego rzędu oraz chronione na mocy prawa międzynarodowego (*Powszechną deklarację o różnorodności kulturowej*). W demokratycznych społeczeństwach przejawy nietolerancji są zwykle uważane za zjawiska naganne i spotykają się z krytyką, a jeżeli stanowią też naruszenie prawa, są ścigane i karane przez odpowiednie instytucje państwowe. Kwestia tolerancji - poszanowania wszelkich odmienności - odgrywa istotną rolę zwłaszcza w funkcjonowaniu społeczeństw wielokulturowych, w których obok siebie żyją przedstawiciele różnych grup wyznaniowych, narodowych czy rasowych.

GRANICE TOLERANCJI

Mimo że tolerancja jest powszechnie uznawana za fundament demokratycznego państwa, nadal toczą się spory światopoglądowe dotyczące jej granic, a także zjawisk, zachowań i postaw, które powinna obejmować.

Od czasów najdawniejszych spory wywołuje kwestia tolerancji religijnej. W krajach Zachodu wiąże się ona przede wszystkim ze społecznościami imigrantów - w dużej mierze wyznawców religii niechrześcijańskich, przede wszystkim islamu - którzy napłynęli do Europy i Ameryki Północnej w drugiej połowie XX stulecia. Społeczeństwa zachodnie stanęły przed pytaniem: jak integrować różne grupy religijne i etniczne w jedno społeczeństwo, a jednocześnie chronić prawa mniejszości (np. muzułmanów, wyznawców hinduizmu) i zachować szacunek dla chrześcijańskich tradycji i wartości, na których opiera się cywilizacja świata Zachodu. Do znamienitych wydarzeń doszło w 2012 r. w Danii, gdzie zdominowana przez muzułmanów rada miejska pewnej miejscowości przegłosowała odwołanie obchodów świąt Bożego Narodzenia. W związku z tego rodzaju zjawiskami pojawiają się głosy, że nadmierne gwarantowanie praw mniejszości może doprowadzić do sytuacji, w której staną się one faktycznie uprzywilejowane w stosunku do większości społeczeństwa.

SPOR O CHUSTY

Przykładem konfliktu, który odbił się szerokim echem w Europie ostatnich lat, był tzw. spór o chusty. W Belgii rodzice muzułmańskich uczniów rozpoczęli kampanię, której celem była zmiana programów nauczania, tak aby usunąć z nich treści niezgodne z doktryną islamu (np. dotyczące zachodniego modelu rodziny, który jest sprzeczny z tradycyjnym wzorcem muzułmańskim, konsekwentnie opierającym się na dominującej pozycji mężczyzny). Protesty

islamskiej mniejszości wzbudzały także odkryte włosy większości belgijskich uczennic - zdaniem muzułmanów obrażało to uczucia religijne wyznawców islamu. W odpowiedzi belgijskie władze wprowadziły prawo zabraniające noszenia jakichkolwiek symboli religijnych we wszystkich szkołach publicznych na terenie kraju.

<https://kobietaperspektywa.pl/zdjecia/muzulmanska-moda-kobieca.jpg>

Dotyczyło to zarówno symbolu krzyża noszonego przez chrześcijan, jak też chust zasłaniających włosy muzułmańskich kobiet i dziewcząt czy jarmulek (tradycyjnych nakryć głowy) używanych przez część mężczyzn i chłopców wyznających judaizm.

Podobne spory toczą się także w innych krajach zachodnioeuropejskich, w których istnieją znaczące mniejszości muzułmańskie, np. we Francji i w Niemczech. W dzisiejszej Europie Zachodniej można wskazać dwa modele polityki wobec symboli religijnych. Francja już na początku XXI w. usunęła ze szkół publicznych i instytucji państwowych wszelkie symbole religijne. W Wielkiej Brytanii natomiast jest prowadzona polityka tolerancji wobec wszelkich znaków wyznaniowych. Belgowie nawiązali w swym ustawodawstwie do modelu francuskiego.

Również w Polsce czy we Włoszech - krajach o zdecydowanej przewadze wyznawców katolicyzmu - toczą się dyskusje na temat obecności symboli religijnych, przede wszystkim znaku krzyża, w szkołach i innych miejscach publicznych. Pojawiają się głosy domagające się ich usunięcia – uzasadnieniem dla takich postulatów ma być poszanowanie uczuć osób niewierzących czy wyznawców religii niechrześcijańskich.

NAPIĘCIA W CZASACH KRYZYSU

Pluralizm kulturowy charakterystyczny dla krajów demokratycznych umożliwia m.in. tworzenie się zamkniętych grup, izolujących się od reszty społeczeństwa. W okresie napięć, np. kryzysów ekonomicznych, zdrażeń na arenie międzynarodowej czy wojen, może to prowadzić do wybuchu konfliktów o charakterze etnicznym lub wyznaniowym. Winą za

niepowodzenia zostają wówczas obarczone różnego rodzaju grupy mniejszościowe - obcy. Wielokrotnie w historii w burzliwych czasach ofiarą prześladowań padały społeczności żydowskie.

W okresach trudności gospodarczych członkowie mniejszości etnicznych czy wyznaniowych są często postrzegani jako konkurenci ekonomiczni dominującej większości, np. odbierający jej miejsca pracy. Nierzadko w ten sposób we Francji czy Niemczech są dziś postrzegani imigranci kurdyjscy, tureccy czy arabscy (choć kilkadziesiąt lat wcześniej, gdy w Europie Zachodniej odczuwano niedobór siły roboczej, rządy tamtejszych państw popierały napływ imigrantów z pozaeuropejskich krajów). Zdarzające się napady na reprezentantów mniejszości lub podpalenia ich domów, organizowane przez radykalne ugrupowania nacjonalistyczne czy neofaszystowskie, są skrajnym, ale na szczęście niezbyt częstym wyrazem takich nastrojów. Z kolei zamieszki, które w ostatnich latach wybuchały na ubogich przedmieściach francuskich miast, były oznaką niezadowolenia tamtejszych mieszkańców - w większości potomków imigrantów przybyłych z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu. Ludzie ci, mimo że urodzili się we Francji, wciąż czują się w społeczeństwie francuskim obywatelami drugiej kategorii. Ich bowiem w największym stopniu dotyka kryzys - bezrobocie i poczucie braku perspektyw na lepszą przyszłość.

Tereny stadionu olimpijskiego w Sarajewie zamienione na cmentarz w 1995 roku.

<https://www.wykop.pl/wpis/15449475/w-goracych-pojawil-sie-temat-sarajewa-pomimo-ze-wi/>

ZADAWNIONE KONFLIKTY

We współczesnej Europie można obserwować nie tylko napięcia związane ze społecznościami wywodzącymi się od XX-wiecznych imigrantów. O swoje prawa wciąż dopominają się także rodzime mniejszości europejskie, żyjące w ramach państw, z którymi się nie utożsamiają,

i od dziesiątek czy nawet setek lat zabiegają o niepodległość lub autonomię. Przykłady zjawisk tego typu można spotkać m.in. w Hiszpanii, gdzie wśród Basków wciąż silne są dążenia do ustanowienia własnego państwa. Podobne separatystyczne nastroje wyraźnie widać tam także wśród obywateli narodowości katalońskiej. Miejscem wygasającego obecnie konfliktu - o podłożu nie tylko narodowym, lecz także wyznaniowym - jest wchodząca w skład państwa brytyjskiego Irlandia Północna. Do niedawna na tym obszarze stale dochodziło do rozruchów i starć między protestantami, lojalnymi wobec państwa brytyjskiego, a katolikami, dążącymi do połączenia Irlandii Północnej z niepodległą Republiką Irlandii.

Konflikty narodowościowe w Hiszpanii i Wielkiej Brytanii przejawiały się nie tylko w walce politycznej, demonstracjach czy zamieszkach. Dopiero w 2005 r. zakończenie walki zbrojnej oficjalnie ogłosiła Irlandzka Armia Republikańska (IRA), która metodami terrorystycznymi dążyła do oderwania Irlandii Północnej od Wielkiej Brytanii. Działania IRA były wymierzone przede wszystkim w instytucje i przywódców państwa brytyjskiego. W 2011 r. zakończenie walki na drodze terroru ogłosiła baskijska organizacja polityczno-terrorystyczna Kraj Basków i Wolność (ETA). Wynikiem wieloletniej działalności IRA i ETA były setki śmiertelnych ofiar. W ostatnich dziesięcioleciach obszarem najkrwawszego konfliktu o podłożu narodowo-religijnym w Europie stały się tereny byłej Jugosławii. Wraz z upadkiem systemu komunistycznego na naszym kontynencie narody żyjące w ramach jugosłowiańskiej federacji przystąpiły do budowy własnych niepodległych państw. W wojnach trwających od 1991 r. starły się dążenia katolickich Słoweńców i Chorwatów, prawosławnych Serbów i muzułmańskich Bośniaków. W walkach zbrojnych oraz w wyniku masowych mordów popełnianych na ludności cywilnej śmierć poniosły setki tysięcy osób.

Ostatnim aktem konfliktu bałkańskiego było ogłoszone w 2008 r. oderwanie się od Serbii Kosowa - regionu zamieszkanego w większości przez wyznających islam Albańczyków.

NA STYKU RELIGII, NARODOWOŚCI I CYWILIZACJI

Problemy związane z wielokulturowością dotyczą dziś nie tylko krajów Europy i Ameryki Północnej, lecz także innych obszarów, gdzie często wiążą się z dramatycznymi i krwawymi wydarzeniami. We współczesnym świecie większość wojen - zarówno domowych, jak i toczących się między państwami - niezależnie od przyczyn politycznych czy ekonomicznych jest zwykle prowadzona pod hasłami walki narodowej czy wyznaniowej.

Charakter etniczny mają w znacznej części konflikty w Czarnej Afryce. W XX w., po rozpadzie imperiów kolonialnych, granice nowo powstałych państw często sztucznie łączyły w ramach jednego kraju wrogie sobie od stuleci ludy (plemiona), innym razem - dzieliły terytorium jakiegoś ludu między kilka państw. W ostatnim czasie najbardziej krwawy konflikt o charakterze międzyplemiennym wybuchł w środkowoafrykańskiej Rwandzie, gdzie w walkach między ludami Tutsi i Hutu (1994 r.) zginęło od 1 do 2 mln ludzi.

Od 1948 r. na sytuację globalną silnie oddziałuje konflikt izraelsko-arabski (konflikt bliskowschodni). Można opisywać go w kategoriach starcia narodowego (Żydzi - Arabowie, Żydzi - Palestyńczycy), religijnego (wyznawcy judaizmu - muzułmanie) czy cywilizacyjnego (reprezentowana przez Izrael cywilizacja Zachodu - cywilizacja islamu).

Kres dominacji kolonialnej państw zachodnich przyniósł ważne zjawisko, jakim był rozwój fundamentalizmu, przede wszystkim w krajach islamskich. Ruchy fundamentalistyczne budują zbiorową tożsamość, opierając się na religii, w której szukają również rozwiązania problemów

współczesnego świata. Fundamentalisci islamscy głoszą konieczność podporządkowania wszystkich dziedzin ludzkiej aktywności - m.in. polityki wewnętrznej i międzynarodowej, wymiaru sprawiedliwości czy życia rodzinnego - nakazom Koranu. Za głównego wroga muzułmanów uznają cywilizację Zachodu, której uosobieniem są dla nich przede wszystkim USA, oskarżane o imperializm i eksploatację ekonomiczną biedniejszych krajów, oraz Izrael. Fundamentalisci islamscy odrzucają zachodnie wzorce - dotyczy to zarówno kultury, polityki, jak i stylu życia. Jednocześnie, prowadząc walkę, korzystają ze zdobyczy cywilizacji zachodniej (np. środków masowego przekazu, technologii informacyjno-komunikacyjnych i uzbrojenia). Ich cele to m.in. skłonienie muzułmańskich współwyznawców do przyjęcia rygorystycznej wersji islamu, budowa państw opartych na prawie koranicznym czy wojna ze światem Zachodu.

Islamskie ruchy fundamentalistyczne prowadzą nie tylko legalną i nielegalną działalność polityczną, kulturalną czy oświatową, lecz także terrorystyczną. Organizacją podejmującą terrorystyczne akcje w skali globalnej jest przede wszystkim Al-Kaida (odpowiedzialna m.in. za atak na gmach WTC w Nowym Jorku 11 września 2001 r.). Inne fundamentalistyczne ugrupowania islamskie walczące na Bliskim Wschodzie to np. Hamas i Dżihad w Palestynie czy libański Hezbollah.

NIE TYLKO NARODOWE I RELIGIJNE

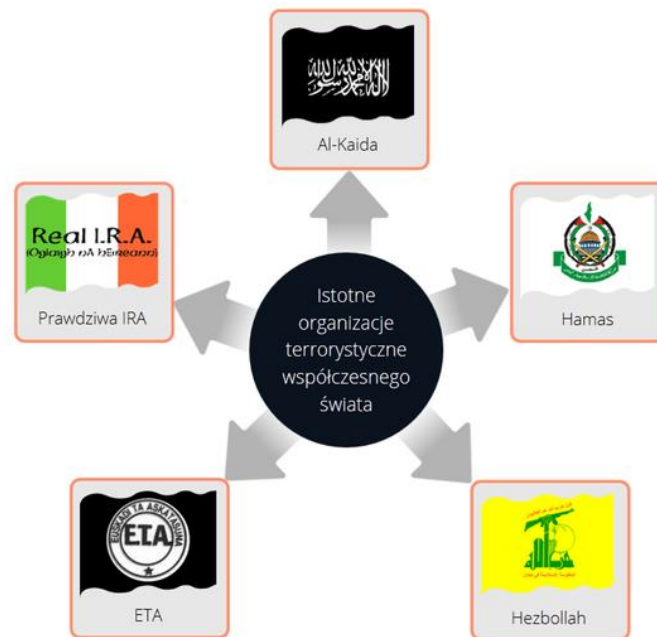
Wielokulturowość współczesnego świata to nie tylko zróżnicowanie etniczne i wyznaniowe, to także różnice kulturowe między różnymi grupami społecznymi, np. starszym i młodszym pokoleniem, reprezentantami zamożniejszych i uboższych warstw społecznych. Grupą coraz aktywniej domagającą się zagwarantowania własnych praw i ich ochrony są mniejszości seksualne, w tym osoby o orientacji homoseksualnej.

Do 1973 r. homoseksualizm był traktowany jako zaburzenie psychiczne, ale dopiero w 1990 r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wykreśliła homoseksualizm z listy chorób, traktując go jako jedną z orientacji seksualnych człowieka (obok heteroseksualizmu i biseksualizmu). W ostatnich dziesięcioleciach tolerancja wobec homoseksualizmu bardzo się zwiększyła, zwłaszcza w krajach Europy Zachodniej czy w USA. Osoby homoseksualne mają zagwarantowane określone prawa; organizują swoje kluby, restauracje, wydają czasopisma itp. W wielu krajach europejskich zostało dopuszczone zawieranie związków partnerskich, a w niektórych nawet małżeństw między osobami tej samej płci. Po raz pierwszy takie regulacje (związki partnerskie) wprowadzono w Danii w 1989 r. W niektórych państwach Europy Zachodniej możliwa jest także adopcja dzieci przez pary homoseksualne.

W wielu krajach osoby homoseksualne są jednak dyskryminowane. Przykładowo w części państw islamskich homoseksualizm jest wciąż traktowany jako poważne przestępstwo, za które grozi więzienie czy nawet kara śmierci.

Wiele środowisk w Europie występuje przeciw równouprawnieniu osób homoseksualnych. Do najważniejszych należą niektóre ruchy prawicowe i konserwatywne. Argumentują one, że homoseksualizm, jako postawa nieprowadząca do prokreacji, jest niezgodny z wartościami chrześcijańskimi. Uważają też, że związki osób tej samej płci są sprzeczne z tradycyjnym pojmowaniem rodziny i mogą stanowić dla niej zagrożenie, a dzieci wychowywane przez pary homoseksualne mogą ulegać deprawacji.

Na marginesie lekcji, dla tych co ciekawi:

NAZWA ORGANIZACJI	ROK POWSTANIA	CEL DZIAŁALNOŚCI	ATAKI TERRORYSTYCZNE
Al-Ka'ida (tłum. 'baza')	1988	<p>Początkowo Al-Ka'ida miała na celu przeciwstawić się radzieckiej interwencji w Afganistanie. Następnie w 1991 roku przekształciła się w ugrupowanie, którego głównym celem stało się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwalczanie wpływów Izraela, Stanów Zjednoczonych i szeroko pojętego Zachodu w krajach muzułmańskich • radykalizacja istniejących ugrupowań islamskich i utworzenie ich w miejscach, gdzie nie występują; • powstrzymanie ekspansji Stanów Zjednoczonych, których polityka zagraniczna i zasady moralne postrzegane są jako główne przeszkody w reformowaniu muzułmańskich społeczeństw; • popieranie muzułmańskich wojowników w Afganistanie, Algierii, Bośni, Kosowie, Pakistanie, Somalii, Tadżykistanie i Jemenie. 	<ul style="list-style-type: none"> • 1993 – eksplozja furgonetki pułapki w podziemnym garażu World Trade Center • 1996 – zabicie 19 amerykańskich żołnierzy w Arabii Saudyjskiej • 1998 – zamach na amerykańskie ambasady w Nairobi (Kenia) i Dar es Salaam (Tanzania). Po zamachach na ambasady Amerykanie dokonali ataków raketowych na bazy Al-Ka'idy w Sudanie i Afganistanie. • 2000 – uszkodzenie w Jemenie amerykańskiego niszczyciela USS Cole • 11 września 2001 – zamach na World Trade Center i Pentagon oraz nieudany (samolot z zamachowcami rozbił się na polach w Pensylwanii) zamach na, prawdopodobnie, Biały Dom. Zginęło 2996 osób. • 12 października 2002 – zamachy bombowe na Bali w Indonezji. Było 202 zabitych, w tym 88 australijskich turystów. • 28 listopada 2002 – zamach na hotel i próba zestrzelenia samolotu w Mombasie • 15 listopada 2003 – zamach w Stambule: dwa samochody pułapki prowadzone przez zamachowców eksplodowały przed dwiema synagogami w Stambule (Turcja).

		<p>Najprawdopodobniej działa jako sieć ugrupowań terrorystycznych na całym świecie.</p>	<p>Zginęło 25 osób, a ponad 300 zostało rannych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 11 marca 2004 – zamachy bombowe w Madrycie, na stacji kolejowej Atocha. Zginęło 191 osób, a ponad 1900 zostało rannych; wśród ofiar było czworo Polaków. • 7 lipca 2005 – zamachy w metrze i komunikacji miejskiej w Londynie. Zginęły 52 osoby, 700 zostało rannych, wśród ofiar 3 Polki. • 23 lipca 2005 – zamach bombowy w Szarm el-Szejk (Egipt) • 9 listopada 2005 – zamachy bombowe w hotelach w Ammanie (Jordania) • 11 kwietnia 2007 – zamachy bombowe w Algierze (Algieria) • 27 grudnia 2007 – zamach na Benazir Bhutto • 21 września 2008 – zamach na hotel Marriott w Pakistanie • 25 grudnia 2009 – nieudany zamach na samolot Airbus A330 linii Northwest Airlines, lecącego z Amsterdamu do Detroit. • 28 października 2010 – nieudany zamach. W samolocie UPS znaleziono dwie bomby, jako paczki wysłane z Jemenu do Stanów Zjednoczonych. • 7 stycznia 2015 – zamach na redakcję Charlie Hebdo we Francji. Zginęło 12 osób, a 11 zostało rannych.
<p>Hamas - „Zapał”, „Entuzjazm”</p>	<p>1987/1988</p>	<p>Poglądy Hamasu wprost określone zostały jako ideologia dżihadu. Głównym celem organizacji jest całkowite zniszczenie Izraela i zastąpienie go islamskim „Państwem Boga“, czyli Palestyną. Państwo palestyńskie miało być państwem teokratycznym, w którym obowiązującym prawem byłby szariat.</p> <p>Odrzuca pokojowe rozwiązanie konfliktu z Izraelem i międzynarodowe konferencje dotyczące sporu. Według Karty jedyną drogą do niepodległości Palestyny jest walka zbrojna, dżihad. Wszelkie porozumienia pokojowe zawarte pomiędzy OWP i Izraelem, zostały przez Hamas uznane za zdradę. Hamas nie widzi wroga w syjonistach, lecz we wszystkich Żydach. W Karcie wprost znajduje się</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 28 lipca 1990 roku Hamas przeprowadził zamach bombowy na plaży w Tel Awiw-Jafa. W eksplozji zginął turysta z Kanady. • 14 grudnia 1990 roku islamiści zamordowali trzech robotników pracujących w Jafie. • 11 października 1991 roku fundamentalista wjechał samochodem w grupę żołnierzy izraelskich. Dwóch oficerów zginęło, 11 osób zostało rannych. • 16 kwietnia 1993 roku w Mekholah terrorysta-samobójca zniszczył dwa autobusy izraelskiej armii. Żaden z żołnierzy nie ucierpiał. • 24 grudnia 1993 roku w Gazie zastrzelony został porucznik Meir Mintz, dowódca sił specjalnych. • 13 lutego 1994 roku fundamentaliści przeprowadzili udany zamach na Noama Cohena, funkcjonariusza izraelskiej służby bezpieczeństwa. • 6 kwietnia 1994 roku Hamas przeprowadził zamach na autobus w

		<p>wezwanie do Palestyńczyków i muzułmanów, aby mordowali oni Żydów, zabijanie Żydów zostało określone mianem „obowiązku”.</p>	<p>Afuli. W samobójczym ataku zginęło 9 osób, a 51 zostało rannych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 13 kwietnia 1994 roku cztery osoby zginęły w samobójczym ataku na autobus w Haderze. • 9 października 1994 roku pięciu wojskowych zginęło w ataku Hamasu w Jerozolimie. • 19 października 1994 roku terrorysta-samobójca wysadził się w autobusie w Tel Awiw-Jafa. Zginęły 22 osoby, 46 zostało rannych. • 22 stycznia 1995 roku terroryści Hamasu i Palestyńskiego Islamskiego Dżihadu podłożyli dwie bomby na skrzyżowaniu w Beit Lid. Zginęło 18 izraelskich żołnierzy i jeden cywil, a 69 osób zostało rannych. • 24 lipca 1995 roku w samobójczym ataku na autobus w Ramat Gan zginęło 5 osób. • 21 sierpnia 1995 roku w samobójczym ataku na autobus w Jerozolimie zginęły cztery osoby. • 25 lutego 1996 roku terrorysta-samobójca wysadził się w autobusie w Jerozolimie. Zginęło 26 osób, a 50 zostało rannych. • 3 marca 1996 roku zamachowiec-samobójca wysadził się w autobusie w Jerozolimie. 19 osób zginęło, 6 zostało rannych. Wśród ofiar było kilku zagranicznych turystów. • 21 marca 1997 roku terrorysta podłożył bombę na tarasie kawiarni „Apropo” w Tel Awiw-Jafa. 3 osoby zginęły, a 48 zostało rannych. • 30 lipca 1997 roku dwóch terrorystów-samobójców zaatakowało jednocześnie na targu Mehane Jehuda w Jerozolimie. 29 osób zginęło, a 348 zostało rannych. • 4 sierpnia 1997 roku trzech zamachowców-samobójców zaatakowało równocześnie na deptaku Ben Jehuda w Jerozolimie. Zginęło pięć osób, a 181 zostało rannych[. • 30 września 1998 roku terrorysta rzucił granat ręczny w pojazd armii izraelskiej w Hebronie. 25 osób zostało rannych. • 10 października 1999 roku terrorysta wjechał samochodem w tłum izraelskich żołnierzy. Jeden z żołnierzy zginął, 6 zostało rannych. • 30 października 2000 roku zamachowiec-samobójca wysadził się w jerozolimskiej pizzerii Sbaro. Zginęło 15 osób, a 130 zostało rannych. • 18 maj 2001 roku terrorysta-samobójca wysadził się w centrum handlowym w
--	--	--	--

			<p>Netanja. Zginęło 6 osób, a rannych zostało 100.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 czerwca 2001 roku zamachowiec-samobójca wysadził się na dyskotecę w Tel Awiw-Jafa. Zginęło 20 osób, a rannych zostało 120. • 1 sierpnia 2001 roku zamachowiec-samobójca wysadził się w restauracji w Jerozolimie. Zginęło 15 osób, a rannych zostało 130. • 1 grudnia 2001 roku dwóch terrorystów-samobójców wysadziło się w centrum handlowym w Jerozolimie. 11 osób zginęło, a rannych zostało 188. • 2 grudnia 2001 roku w Hajfie zamachowiec-samobójca wysadził się w autobusie. Zginęło 15 osób, a rannych zostało 60. • 12 grudnia 2001 roku islamiści ostrzelali autobus w miejscowości Emmanuel. 11 osób zabiłi, a ranili 30. • 10 lutego 2002 roku fundamentaliści ostrzelali izraelskich wojskowych w Beer Szewa. Zginęły 2 osoby, ranne zostały 4. • 7 marca 2002 roku Hamas zaatakował osadę Atzmona. Fundamentalisci zastrzelili tam 5 ludzi, a 24 ranili. • 21 listopada 2002 roku zamachowiec-samobójca wysadził się w autobusie w Jerozolimie. Zginęło 11 osób, rannych zostało 50. • Rząd Izraela oskarżył Hamas o to, że jego bojownicy 12 czerwca 2014 roku uprowadzili na Zachodnim Brzegu trzech izraelskich nastolatków. Ciała nastolatków odnaleziono 30 czerwca tego samego roku nieopodal Hebronu. • Mahmud Abbas oskarżył Hamas o nieudany zamach z 13 marca 2018 roku. Celem ataku bombowego był konwój, którym poruszał się premier AP Rami al-Hamd Allah. Muzułmański Ruch Oporu odciął się od tego incydentu i zapowiedział rozpoczęcie własnego śledztwa w sprawie ataku.
Hezbollah – partia boga	1982	<p>Ideologia Hezbollahu jest silnie antyizraelska i antyzachodnia. Po pojawieniu się na scenie politycznej w 1985 roku, partia przedstawiła swój manifest. Zakładał on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustanowienie w Libanie republiki islamskiej na wzór Iranu; 	<ul style="list-style-type: none"> • 1983 roku dokonano zamachu terrorystycznego na ambasadę USA w Bejrucie, w którym zginęło 49 osób • Hezbollah obwinia się także o atak na koszary Korpusu Amerykańskiej Piechoty Morskiej. Zginęło wówczas 240 żołnierzy marines. • ataki na francuskich spadochroniarzy w Bejrucie (60 zabitych) • atak na dowództwo armii izraelskiej w Tyrze (50 zabitych).

		<ul style="list-style-type: none"> • doprowadzenie do wycofania się z terytorium Libanu sił ONZ, głównie amerykańskich i francuskich; • zwalczanie wszelkich wpływów świata zachodniego; • doprowadzenie do wycofania się wojsk izraelskich, następnie zniszczenie państwa Izrael (którego Hezbollah postrzega jako tzw. „małego szatana”) i ustanowienie rządów islamskich nad Palestyną, a zwłaszcza nad Jerozolimą. 	<ul style="list-style-type: none"> • zamach na ambasadę Izraela w Buenos Aires w roku 1992 • od 1984 roku Hezbollah rozpoczął dokonywać na szeroka skalę porwań. Porywanymi okazywali się obywatele amerykańscy, francuscy, brytyjscy i niemieccy. Część z nich została później zwolniona, jednakże niektórych z nich (np. amerykańskiego pułkownika Higginsa) stracono. • Hezbollahu walczył z Izraelem w czasie I wojny libańskiej w celu spowodowania wycofania się wojsk izraelskich z Libanu (2000 r.) • Walka z Izraelem w czasie II wojny libańskiej (2006 r.) • 2012 Hezbollah zaangażował się w konflikt w Syrii po stronie sił rządowych, przeciw tamtejszym powstańcom i radykalnym islamistom sunnickim
ETA - Baskonia i Wolność	1959–2018	<p>Separatystyczna organizacja terrorystyczna hiszpańskich Basków</p> <p>Celem ETA było utworzenie niepodległego państwa baskijskiego składającego się z hiszpańskiej i francuskiej części Kraju Basków oraz prowincji Nawarra. Organizacja odrzucała hiszpańskie rządy i dyskredytowała je jako kolonialne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W 1972 roku terroryści porwali hiszpańskiego przemysłowca, w którego fabryce miał miejsce strajk. W zamian za uwolnienie, zażądali spełnienia postulatów strajkujących pracowników. Rok później bojownicy porwali innego przedsiębiorcę, tym razem w zamian za jego zwolnienie zażądali okupu. • W grudniu 1973 roku ETA przeprowadziła swoją najsztywniejszą akcję. Czterooosobowe komando separatystów zostało skierowane do Madrytu, gdzie zamierzało porwać premiera Luisa Carrero Blanco. Gdy porwanie okazało się nierealne, terroryści skonstruowali zdalnie odpaloną bombę i przeprowadzili atak bombowy na auto wiozące premiera. W eksplozji samochodu zginął premier i dwie inne osoby. • We wrześniu 1974 roku terroryści wrzucili bombę do kawiarni przy kwaterze głównej policji w Madrycie. W zamachu zginęło 13 osób, a 70 zostało rannych. • W październiku 1976 roku bojówkarze zamordowali doradcę króla Jana Karola I Burbona, jego trzech ochroniarzy i kierowcę.[• W czerwcu i lipcu 1979 roku bomby podłożone przez ETA eksplodowały w regionach turystycznych Hiszpanii. • W lutym 1980 roku bojownicy przeprowadzili ostrzał rezydencji hiszpańskiego premiera w Madrycie. W

			<p>operacji użyta została broń przeciwpancerna.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W grudniu 1984 roku terroryści uszkodzili rurociąg naftowy z Roty do Saragossy. • W lutym 1986 roku z rąk bojówkarzy zginął wiceadmirał Cristobal Colon i jego kierowca, motyw zamachu nie jest znany, Colon zginął prawdopodobnie dlatego, że był rozpoznawalny w całym kraju. • W październiku 1986 roku generał Fernando Garrido Velasco i jego rodzina zginęli w wyniku eksplozji bomby umieszczonej w samochodzie. • 14 lipca 1986 roku w zamachu na bus Guardia Civil w centrum Madrytu zginęło 10 funkcjonariuszy, a 43 zostało rannych. Tydzień później przeprowadzono zamach na budynek ministerstwa obrony Hiszpanii. W ataku z użyciem rakiet i ładunków wybuchowych rannych zostało dziewięć osób. • W maju 1987 roku miały miejsce zamachy bombowe na kwatery główne marynarki, wojsk lotniczych i Guardia Civil w Madrycie. • W czerwcu 1987 roku podłożona przez ETA bomba eksplodowała w podziemnym parkingu supermarketu w Barcelonie. W zamachu zginęło 21 osób, a 32 zostały ranne. • W 1995 roku policja udaremniła na Majorce zamach na króla Jana Karola. W tym samym roku terroryści przeprowadzili nieudany zamach bombowy na José Marie Aznara. • W lipcu 1997 roku separatyści porwali i zamordowali prawnika Miguela Angela Blanco. • W lipcu 2003 roku ETA zaatakowała hotele w Alicante i Benidorm. W eksplozjach zginęła jedna osoba, a 12 zostało rannych. • W grudniu 2004 roku terroryści zdetonowali w hiszpańskich miastach 12 bomb. • W maju 2005 roku w eksplozji samochodu pułapki w Madrycie rannych zostało 52 ludzi. W czerwcu tego samego roku bojówkarze przeprowadzili atak z użyciem granatów w porcie lotniczym Saragossa. • 30 grudnia 2006 roku organizacja przeprowadziła zamach na lotnisku w Madrycie, w którym zginęły dwie osoby, a ponad 20 zostało rannych.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • 7 marca 2008 roku członek ETA zabił socjalistycznego działacza Isaiasa Carrasco. Polityk zginął w ostatnim dniu kampanii przed niedzielnymi wyborami parlamentarnymi, gdy wychodził z córką ze swego domu w baskijskim miasteczku Arrasate, od trzech strzałów oddanych w tył głowy. • 30 października 2006 roku ETA dokonała zamachu terrorystycznego przy użyciu samochodu pułapki na terenie kampusu studenckiego Uniwersytetu Nawarry w Pampelunie (nad którym opiekę duchową sprawuje Opus Dei). 17 osób zostało rannych. • 19 czerwca 2009 roku w wyniku wybuchu bomby przymocowanej pod podwoziem auta, zginął szef sił antyterrorystycznych policji w Bilbao, Eduardo Pueyes Garcia. Zamach miał miejsce w Arrigorriaga, nieopodal Bilbao.
Irlandzka Armia Republikańska (ang. <i>Irish Republican Army</i> , IRA,	1916	<p>Oderwanie Irlandii Północnej od Wielkiej Brytanii i przyłączenie jej do Irlandii</p> <p>IRA zmieniała swoje struktury i nazwy, co często wiązało się z podejmowaniem lub niepodejmowaniem rozejmów z Wielką Brytanią. Od 1969 roku nosiła nazwę PIRA - Prowizoryczna Irlandzka Armia Republikańska</p> <p>W latach 90. PIRA rozpoczęła negocjacje pokojowe z brytyjskim rządem. W lipcu 2005 roku ogłosiła zakończenie walki zbrojnej i zapowiedziała kontynuowanie walki tylko metodami politycznymi. We wrześniu 2005 roku zakończył się proces rozbrojenia PIRA kontrolowany przez Międzynarodową Niezależną Komisję Rozbrojeniową.</p> <p>Działalność terrorystyczną kontynuują CIRA i RIRA oraz Nowa IRA.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 6 lutego 1971 roku aktywiści PIRA zastrzelili brytyjskiego żołnierza (był to pierwszy wojskowy zamordowany przez grupę). • 23 maja 1971 roku PIRA przeprowadziła pierwszy zamach bombowy. • 22 lutego 1972 roku oddział szturmowy PIRA zabił siedmiu wojskowych w koszarach Aldershot. • W 1979 roku PIRA zorganizowała udany zamach na Louisa Mountbattena. W zamachu zginęły także dwie inne osoby. • 12 października 1984 roku PIRA podłożyła bombę w hotelu Grand, gdzie politycy Partii Konserwatywnej (Wielka Brytania) szykowali się na doroczną konferencję partii. Eksplozja zabiła 4 osoby, a ponad 30 raniła. • 9 lutego 1996 roku terroryści przeprowadzili zamach bombowy w Londynie. Zginęły 2 osoby, a ponad 100 zostało rannych. • 15 czerwca 1996 terroryści zdetonowali 1,5-tonową bombę w centrum Manchesteru, największy ładunek wybuchowy na brytyjskiej ziemi od czasów II wojny światowej. Ponad 200 osób zostało rannych, a ponad 75,000 osób ewakuowano. • 24 lutego 1996 roku terroryści podłożyli bombę pod most w londyńskim Hammersmith. Eksplozował jedynie

			<p>zapalnik, wybuch spowodował więc niewielkie zniszczenia materialne.</p> <ul style="list-style-type: none">• W 2004 roku członkowie PIRA napadli na dwa banki w Belfaście.
--	--	--	--